

SPRÁVNĚPRÁVNÍ VZTAHY

JUDr. Michal Márton, Ph.D.

CHARAKTERISTIKA SPRÁVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Právní vztah = vztah mezi dvěma nebo více subjekty, který je regulovaný právem, jehož účastníci v něm vystupují jako nositelé subjektivních práv a povinností.

Správně právní (administrativněprávní) vztahy jsou specifické právní vztahy, tzn. že vedle obecných znaků právních vztahů jsou pro ně charakteristické některé zvláštnosti, které vyplývají zejména z toho, že správněprávní vztahy **vznikají a realizují se při výkonu veřejné správy** a jejich subjekty jsou nositelé oprávnění a právních povinností stanovených a zabezpečovaných normami správního práva.

CHARAKTERISTIKA SPRÁVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Jedním ze subjektů správněprávních vztahů je vždy orgán veřejné správy. Vznik správněprávních vztahů bez účasti subjektu, který zastupuje zájmy státu nebo veřejnoprávní korporace a jedná jejich jménem, není možný.

Na druhé straně těchto vztahů mohou být jak občané jako fyzické osoby, nebo nejrůznější právnické osoby, nebo i jiné správní orgány.

Správněprávní vztahy jsou vždy **vztahy mocenské** a subjekt, který v nich prosazuje veřejné zájmy jako reprezentant veřejné správy, jež se jejich prostřednictvím realizuje, vždy v těchto vztazích vystupuje v mocensky nadřazeném postavení vůči subjektům, ve vztahu k nimž se veřejná správa vykonává. Takové mocenské postavení orgánů veřejné správy ve správněprávních vztazích je výrazem jejich **pravomoci a působnosti**.

CHARAKTERISTIKA SPRÁVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Správněprávní vztahy **mohou vznikat** jak z **iniciativy orgánů veřejné správy**, které mají v daných vztazích mocensky převažující postavení, tak **také z iniciativy** těch **subjektů**, vůči nimž bude v daných vztazích příslušné veřejnosprávní působení směřovat.

Správněprávní vztahy mohou vznikat i **proti vůli adresáta / adresátů** veřejnosprávního působení.

Iniciativa orgánů veřejné správy = podstata spočívá v tom, že správní orgán je povinen jednat z úřední povinnosti (odstranění stavby, zahájení přestupkového řízení)

Iniciativa podřízených subjektů veřejné správy = žádost o koncesi, ohlášení živnosti, připojení se poškozeného

CHARAKTERISTIKA SPRÁVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Soukromoprávní vztah = vůle subjektů je rovnocenná

Správně právní vztah = autoritativní vůle vykonavatele veřejné moci

- Charakteristickým znakem správněprávních vztahů je skutečnost, že **spory mezi subjekty těchto vztahů**, týkající se jejich obsahu, přísluší řešit zpravidla v daném vztahu vystupujícímu, příp. instančně nadřizenému, správnímu orgánu.
- Správněprávní vztahy jsou dále charakteristické i tím, že v případě porušení povinností v těchto vztazích se uplatňuje, nedojde-li k založení jiné právní odpovědnosti, **správněprávní odpovědnost**.

PŘEDPOKLADY VZNIKU (ZMĚNY, ZÁNÍKU) SPRÁVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

- existence normy správního práva (státní moc lze vykonávat pouze na základě zákona a v jeho mezích)
- existence právních skutečností

PŘEDPOKLADY VZNIKU (ZMĚNY, ZÁNÍKU) SPRÁVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Základním kritériem pro **členění právních skutečností** je fakt, zda jde o volní jednání subjektů vznikajícího (měnícího se, zanikajícího) správněprávního vztahu či nikoliv, tzn. zda správněprávní vztahy vznikají, mění se či zanikají **v závislosti na volním jednání** těchto subjektů, nebo **nezávisle na jejich vůli**.

Právní skutečnosti, které spočívají ve **volním jednání** subjektů můžeme dělit na:

- právní jednání** – toto jednání resp. jeho výsledek jsou **v souladu** s právními normami,
- protiprávní jednání** - toto jednání resp. jeho výsledek jsou **v rozporu** s právními normami.

Jak právní, tak protiprávní jednání, může spočívat **v činnosti**, ale v některých případech i **v nečinnosti**.

Právním jednáním je taková právní skutečnost závisující na vůli člověka, která spočívá **v chování v souladu s právními normami** a na niž právní norma váže vznik, změnu či zánik příslušného správněprávního vztahu.

PŘEDPOKLADY VZNIKU (ZMĚNY, ZÁNIKU) SPRÁVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Za **protiprávní jednání** se považuje takové jednání, které spočívá v porušení právní povinnosti. Protiprávní jednání vedoucí ke vzniku správněprávních vztahů zpravidla předpokládá **zavinění** a **způsobilost subjektu k protiprávnímu jednání**. Následkem protiprávního jednání je **správněprávní odpovědnost** subjektu, který se protiprávního jednání dopustil.

K **právním skutečnostem**, jako předpokladům vzniku (změny, zániku) správněprávních vztahů, **kteřé nezávisejí na vůli subjektu** se řadí:

- ❑ **právní události** – takové právní skutečnosti, na které právní norma váže vznik, změnu či zánik právního vztahu, a které nebyly vyvolány volným jednáním příslušných subjektů (např. narození a smrt člověka, uplynutí času, vznik epidemie apod.),
- ❑ **protiprávní stavy** – výsledky nezaviněného chování nebo události odporující právu (např. zledovatělý chodník, nemoc z povolání, povodeň). Normy správního práva ukládají určitému subjektu, aby protiprávní stav odstranil nebo napravil.

PRVKY SPRÁVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

Pro správněprávní vztahy je obdobně jako pro právní vztahy obecně charakteristická jejich určitá vnitřní struktura. V každém správněprávním vztahu můžeme vymezit jeho **subjekty**, **obsah** a **objekt**.

Subjekty nejméně 2 individualizované subjekty, přičemž jedním z nich je vždy správní orgán a to v mocensky nadřazeném postavení a v rámci realizace své pravomoci a působnosti.

Obsah jednotlivá práva a povinnosti – dare (dát), facere (konat), omitere (zdržet se konání), pati (strpět)

Objekt (předmět) – lidské chování, věci jako materiální hodnoty